

I JUNI 1994 DØDE RABBI MENACHEM MENDEL SCHNEERSON. NOGLE AF HANS TILHÆNGERE ANSÅ HAM FOR MESSIAS. STRIDEN HEROM ER IKKE OPHØRT HER TI ÅR EFTER HANS DØD. HVAD MENER TILHÆNGERE OG MODSTANDERE I DAG?

Velkommen, Kong Messias

Af Kai Kjær-Hansen

Menachem Mendel Schneerson døde den 12. juni 1994, 92 år gammel, i Brooklyn i New York. Siden 1951 havde han stået i spidsen for Habad-bevægelsen, eller som den også kaldes lubavitcher-bevægelsen – efter en lille by i Hviderusland, som blev centrum for denne hasidiske bevægelse omkring år 1800.

Schneerson var den syvende lubavitcher-leder. Til netop den syvende leder var der knyttet forhåbninger om, at den messianske tidsalder ville indtræffe. I årene op til Schneersons død mente nogle af hans tilhængere, at han var Messias.

Efter traditionel jødisk opfattelse kan Messias fremstå når som helst. Og selv om han lader vente på sig, skal man altid være beredt på hans komme. Ikke mindst inden for Habad-bevægelsen understreges det, at hver generation har sin potentielle Messias. Messias' komme kan fremskyndes ved at overholde de jødiske love og øve barmhjertighed. Habads mange aktiviteter med velgørenhed og oplysning om jødedom samt bestræbelser for at få medjødere til at overholde fundamentale jødiske bud skal netop ses i lyset heraf. At Schneerson havde potentiale til at være Messias ville få i Habad-bevægelsen benægte, da han var i live.

Op gennem 1980'erne talte Schneerson meget om Messias' komme og opmuntrede sine tilhængere til at vente det når som helst. Men når nogen proklamerede, at han – Schneerson – var Messias, blev de irettesat. I 1991 chokerede han imidlertid nogle af sine tilhængere ved at sige, at han nu havde gjort alt, hvad han kunne, for at bringe Messias og overlod ansvaret herfor til sine tilhængere.

Han åbnede ikke sin mund ...

I marts 1992 fik Schneerson en hjerneblødning og var ikke læn-

gere i stand til at tale eller kommunikere med sine medarbejdere. Det rystede dog ikke messianisterne, dvs. dem inden for Habad, som anså Schneerson for at være Messias. Tværtimod begyndte de at citere fra kapitel 53 hos profeten Esajas og applicerede ordene på Schneerson: "Han blev plaget og mishandlet, men han åbnede ikke sin mund; som et lam, der føres til slagtning, som et får, der er stumt, mens det klippes, åbnede han ikke sin mund" (Es 53,7).

Dette chokerede en del jøder uden for Habad-bevægelsen. I Det Nye Testamente ses Esajas 53 som en profeti om Jesus, og selv om der i den jødiske tradition findes eksempler på, at Esajas 53 anses som en profeti om Messias, har kapitlet ikke fået stor bevågenhed, når jøder talte om Messias – velsagtens fordi kapitlet har haft fundamental betydning for kristentroen, når kristne talte om Jesus som Messias.

Kong Messias

Men ikke nok med det. Snart efter tolkede messianisterne et nik fra Schneerson som dennes ja til, at han var Messias. Når der under de offentlige forsamlinger blev sunget messianske sange, sad Schneerson i sin kørestol og nikkede. Man begyndte at fremstille plakater med et billede af Schneerson og teksten: "Velkommen, Kong Messias", og i medierne proklamerede messianisterne, at lederen af Habad var den længe ventede Messias. Selv om langt fra alle i bevægelsen var begejstrede for dette, vovede så at sige ingen i lederskabet kategorisk at afvise det.

I 1993 proklamerede lederen af Habads internationale ungdomsbevægelse, Rabbi Shmuel Butman, som også stod i spidsen for "Den internationale kampagne for at hjælpe med at bringe Messias", at Schneerson om kort tid ville åbenbare sig som Messias. Selv om lederskabet forsøgte at få Butman fyret, var man i den mærkværdige situation, at mens

"Velkommen Kong Messias" – Jerusalem december 1992

Butman sad i hovedkvarteret i Brooklyn og sendte messianske proklamationer ud, sad lederskabet i andre kontorer i samme bygning og sendte meddelelser ud om, at man skulle ignorere alt om dette emne, som ikke kom fra dem.

I juni måned 1994, hvor Schneerson lå i koma på hospitalet, samledes messianister uden for hospitalet, og pressen havde ikke svært ved at finde folk, som udtrykte deres tro på, at Schneerson snart ville rejse sig fra sygelejet og føre dem alle til Jerusalem og bygge templet op.

Den 12. juni 1994 døde Schneerson. For nogle førte Schneersons

død til nybesindelse. Den messianske fløj af bevægelsen er i årene der fulgte blevet formindsket. Men stadig findes der inden for Habad mennesker, der mener at Schneerson var og er Messias.

Situationen 10 år efter Schneersons død

Schneersons død i juni 1994 førte ikke overraskende til åndelig krise for nogle af messianisterne inden for Habad-bevægelsen. Deres Messias var død, og den messianske tidsalder var ikke oprundet. Templet i Jerusalem var ikke genopbygget. Nogle måtte erkende, at de havde taget fejl. Men andre messianister blev ikke rokket i deres tro på, at Schneerson er Messias.

Et ekstremt synspunkt, som angiveligt kun deles af få, er, at Schneerson slet ikke er død, men at han på en eller anden måde stadig er i live og snart vil fremtræde som Messias.

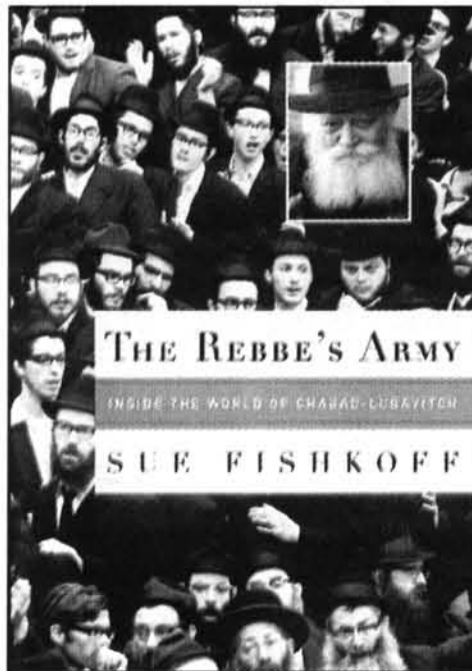
Andre – og flere – anerkender, at Schneerson er død, men hans død udgør ikke et slutkapitel i hans liv som Messias. Gud vil opvække ham fra de døde. Moses forsvandt 40 dage, da han steg op på Sinajs bjerg for at modtage loven. På tilsvarende måde er det med Schneersons "forsvinden". Han vil blive åbenbaret som Messias, når Gud kalder ham til live igen. Da Moses var væk, blev Israels folk sat på prøve – og de forsyndede sig ved at skabe guldkalven. På lignende måde er perioden mellem Schneersons død og genopvækkelse en prøve for jøder på, om man vil vise troskab mod ham.

Det nuværende lederskab af Habad er ikke messianister. Sue Fishkoff gør i sin bog opmærksom på, at det ikke hører til Habads kultur at ekskludere nogen. I stedet for søger man ved belæring at føre messianisterne ind på det rette spor og – hvis man ikke kan – tie dem ihjel.

Men i 1996 måtte lederskabet dog tale. Førnævnte Shmuel Butman fik ophængt store plakater i New York, hvorpå det blev proklameret, at Schneerson var Messias. Og ved en konference fortalte han journalister, at de snart skulle dække "den største begivenhed i menneskehedsens historie". Efterfølgende indrykkede Habads lederskab helsiders annoncer i New York Times, hvor man distancerede sig fra dette.

Men dette betyder naturligvis ikke, at lederskabet har glemt Schneerson. Han var den syvende leder, og der er ikke fundet en ny. Lagttagere spørger, om det nogensinde vil ske. På mange måder holdes erindringen om Schneerson i live gennem publicering af hans taler, idet man forsøger at dæmpe de messianske overtoner. Små børn skriver breve til Schneerson som til en elsket bedstefar og fortæller, hvor meget de savner ham. Billede af ham hænger i hjemmene. Selv om lederskabet afviser, at man "beder" til Schneerson, anerkendes det, at man kan tale til og konversere med Schneerson – fx ved hans grav. Når en børnehavelærer får børnene til at synge sange om den messianske tidsalder og holder et billede af Schneerson op for børnene, gør Sue Fishkoff opmærksom på, at den skelnen, som lederskabet kan foretage, næppe findes i de små børns sind.

Hvordan forholdet mellem messianister og ikke-messianister inden for Habad vil udvikle sig, kan kun fremtiden svare på.

Den amerikanske journalist Sue Fishkoff har med sin bog om Habad-bevægelsen på sympatisk måde rapporteret om Schneerson og hans tilhængere. – Schocken Books, New York 2003 (www.schocken.com).

Et jødisk kætteri?

Efter traditionel jødisk opfattelse er Messias et menneske, som Gud lader fremstå her på jorden. Hans opgave er at forløse Israel, genopbygge templet i Jerusalem og bringe fred til hele jorden. Det gjorde Jesus ikke. Tværtimod døde han. Derfor betragtes han som en falsk Messias.

Men hvad med Schneerson?

Er der i jødedommen plads til en Messias, som Gud oprejser fra de døde, og som herefter udfører sin messianske gerning?

Jøder uden for Habad-bevægelsen har set lighedspunkter mellem, hvad tilhængerne af Schneerson siger om ham, og hvad kristne hævder om Jesus. En af de skarpeste kritikere er den ortodokse jødiske historiker David Berger. Han mener, at messianisterne, altså dem inden for Habad-bevægelsen der mener at Schneerson er Messias, har sat sig selv uden for jødedommen.

Berger gør gældende, at der ikke er og aldrig har været plads

Dollarseddel med Schneersons portræt – fra en restaurant i Jerusalem marts 1993.

i jødedommen for troen på, at Messias, søn af David, påbegynder sin messianske gerning for derefter at dø, blive begravet og så opstå for at fuldende sin messianske gerning. Han har opfordret til, at man definerer dette som afgudsdyrkelse, og at man i overensstemmelse hermed bandlyser de institutioner, som lærer noget sådant. Han mener endvidere, at rabbinere, der har dette synspunkt, bør fjernes fra deres stillinger. Og enhver Habad-rabbiner, som søger et embede i det ortodokse system, må afkræves et klart svar på spørgsmålet om hans syn på messianismen. Og kun hvis han giver et klart benægtende svar på, at han ikke tror på at Schneerson er Messias, bør han kunne ansættes.

Men Berger har ikke fundet

megen forståelse for sine synspunkter. Fra Habad-messianister-nes side lyder det, at det ikke er i modstrid med jødisk tradition at tro på, at Gud opvækker en fra de døde til at være Messias – for så vidt denne ikke har påbegyndt sin messianske gerning forud for sin død. Også andre uden for bevægelsen har trukket jødiske lærde fra Middelalderen frem, der ikke ser det som en umulighed, at Gud opvækker en person, der er Messias, for at han kan fuldføre sin mission og genopbygge templet.

Folk, der er optaget af kristen mission blandt jøder, følger dette med stor opmærksomhed. Der er hermed fra jødisk side sået tvivl om et af de traditionelt set hyppigste argumenter imod, at Jesus kunne være Messias.

IMMANUEL KIRKEN I
JAFFO 1904-2004

NÅR EN KONCERT ER I GANG I IMMANUEL KIRKEN, SIDDER TILHØRERNE VENDT MOD ALTERET OG KAN IKKE UNDGÅ AT LÆSE JOHANNES 3,16 – DEN LILLE BIBEL – PÅ HEBRAISK

Immanuel Kirken og koncerter

Af Kai Kjær-Hansen
og Bodil F. Skjøtt

Udbuddet af koncerter i Israel er både stort og varieret. Israelere er dygtige musikere og flittige koncertgængere. Men mulighederne for at komme til en orgelkoncert er dog begrænsede. Derfor er Immanuel Kirken som regel også fyldt, når der arrangeres koncerter i kirken.

Kirkens organist er Juan Onassis, som kom til landet i 1969. Siden begyndelsen af 1990'erne har han været kirkens faste organist, men inden da havde han afløst ved gudstjenesterne og medvirket ved Åben Kirke-arrangementerne som tog deres begyndelse allerede i 1980'erne. Her kommer skoleklasser og andre grupper på besøg for at få fortalt kirkens historie og forklaret dens indretning.

Det har svinget, hvor ofte man har arrangeret koncerter i kirken,

men på programmet for koncerter i 2003 havde man i alt 10. Ingen i sommermånederne, men så til gengæld to i december måned, hvor man har både en jule- og en nytårskoncert.

Af programmet fremgår det, at kirkens egen organist ofte med-

virker ved koncerterne, enten alene eller sammen med andre og med andre instrumenter. Men det sker også jævnligt, at koncerten er ved andre organister. Der er nemlig ikke så mange muligheder for at give en orgelkoncert i Israel, forklarer Juan Onassis, og derfor er det heller ikke vanskeligt at få en professionel organist til at stille op til en koncert.

Og man skal gøre det, fordi man gerne vil. Ikke for pengenes skyld, for musikere, som medvirker ved kirkens koncerter, aflønnes ikke.

Ved kirken har man den politik, at koncerten er gratis, men koncertgængerne har dog mulighed for at give en gave ved udgangen til dækning af de udgifter, der trods alt er forbundet med et sådant arrangement.

- Vi arrangerer koncerterne for at arrangere koncerter, forklarer Juan Onassis. Ved at gøre det stiller vi vores faciliteter til rådighed for folk, som sætter pris på dem, og kan selv vise åbenhed og gæstfrihed. Men vi bruger ikke anledningen til at forklare, hvem vi er, og hvad kirken i øvrigt står for.

Når en koncert er i gang, sidder organisten ved orglet, som er anbragt på pulpituret. Tilhørerne sidder i kirken med ansigtet vendt mod alteret og kan ikke undgå at se, hvad der står skrevet med hebraiske bogstaver på væggen: "For således elskede Gud verden, at han gav sin enbårne søn, for at enhver, som tror på ham, ikke skal fortabes, men have evigt liv."

Immanuel
Kirkens
organist, Juan
Onassis